Kirjallinen kysymys KK 2/2017 vp

Eero Suutari kok

Kirjallinen kysymys viisumivelvollisesta maasta luonnonmarjanpoimijoita Suomeen kutsuvalle yritykselle lähetettävästä ennakkoselvityksestä

Eduskunnan puhemiehelle

Luonnontuotteiden poiminnalla, kuten marjanpoiminnalla, on tärkeä taloudellinen merkitys erityisesti Pohjois- ja Koillis-Suomessa. Suomeen saapuu vuosittain noin 4 000 luonnonmarjanpoimijaa, joista suurin osa on Thaimaasta. Eritoten ulkomaalaisten poimijoiden työnteko on kasvattanut liiketoiminnan lisäarvoa nopeasti viime vuosina. Alalla liikkuu paljon rahaa, ja liiketoiminnan kokonaisuuteen kuuluu monia eri toimijoita sekä lähtömaassa että Suomessa. Metsämarjojen poiminnassa työsuhteelta vaadittavat tunnusmerkit jäävät täyttymättä, minkä vuoksi metsämarjojenpoimijat eivät ole pääsääntöisesti työsuhteisia. Poimijat eivät ole myöskään yrittäjiä.

Luonnontuotealan toimintaa on parannettu viime vuosina ihmiskaupan ja pakkotyön ehkäisemisen näkökulmasta. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan (TyV) tarkoituksena oli parantaa thaimaalaisia metsämarjanpoimijoita hyödyntävien yritysten toimintaa sekä vastuullisten yritysten mainetta. Vuonna 2014 se lähetti työ- ja elinkeinoministeriölle (TEM) kirjeen, jonka perusteella noudatettiin valiokunnan toivetta usein eri toimenpitein TEM:ssä, ulkoasiainministeriössä (UM) sekä Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimistossa. Useiden alan yritysten sekä UM:n ja TEM:n kanssa solmittiin metsämarjanpoiminnan aiesopimus vähimmäisstandardeista joulukuussa 2014. Sopimus on viimeksi tarkistettu 13.1.2017.

Aiesopimuksessa on lähes 30 yhteisesti sovittua toimintatapaa, joissa vastuuyritykset (marjanpoimintayritykset) sitoutuvat muun muassa perehdyttämään ja opastamaan poimijoita sekä maksamaan ostamansa luonnontuotteet poimijoille poimintakauden aikana. Viisumivelvollisesta maasta luonnonmarjapoimijoita Suomeen kutsuvan marjanpoimintayrityksen on myös oltava riittävän vakavarainen, ja sillä tulee olla henkilöresursoitu toimipiste Suomessa. Yrityksen on lisäksi noudatettava luonnontuotealan sopimusta riippumatta siitä, onko se allekirjoittanut aiesopimusta.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto neuvoo ulkomaalaisten luonnonmarjanpoimintaan liittyvissä asioissa. Se myös lähettää viisumivelvollisesta maasta luonnonmarjanpoimijoita Suomeen kutsuvalle marjanpoimintayritykselle ennakkoselvityspyynnön tulevalle kaudelle (niin sanottu "Marjakauden ennakkoselvitys"). Tämä ennakkoselvitys sisältää yli 50 seikkaperäistä erityiskysymystä, joissa marjanpoimintayritystä pyydetään arvioimaan muun muassa tulevan kauden ansioita/poimija sekä poimintakauden tuloksellisuutta. Ennakkoselvityksessä pyydetään marjanpoimintayritykseltä myös esimerkiksi suunnitelmaa poimijatulon maksimoiseksi.

Valmis
5.0

Kirjallinen kysymys KK 2/2017 vp

Aiesopimus on parantanut ja yhdenmukaistanut toimintatapoja, jotka koskevat luonnontuotteita poimimaan tai siihen liittyviin tehtäviin tulevia viisumivelvollisten maiden kansalaisia. Sopimuksen myötä myös ihmiskaupan ja pakkotyön ehkäiseminen on huomioitu entistä paremmin. Aiesopimuksen lisäksi marjanpoimintayritysten on noudatettava Suomen lainsäädäntöä. TE-toimiston ennakkoselvitys sisältää yli 50 yksityiskohtaista erityiskysymystä sekä liitepyyntöjä muun muassa marjanpoimijoihin, heidän majoittamiseensa sekä maksuihin liittyen. Ennakkoselvityksen tarkoituksenmukaisuus nykymuodossaan on kiistanalainen, kun viranomaisen lähtökohtana näyttää olevan metsämarjanpoimintayritykselle langetettava todistustaakka. Yrityksen täytyy selviytyä byrokraattisesta selvitystaakasta sekä todistella yrityksen toiminnan lainmukaisuutta sekä syyttömyyttä, ennen kuin yhtäkään viisumivelvollista marjanpoimijaa on voitu palkata.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko tarpeellista vaatia viisumivelvollisesta maasta luonnonmarjanpoimijoita Suomeen kutsuvalta marjanpoimintayritykseltä nykyisen kaltaista, yksityiskohtaista yli 50 kohdan ennakkoselvitystä erityiskysymyksineen sekä liitteineen, kun yritys on joka tapauksessa velvollinen noudattamaan Suomen lainsäädäntöä sekä metsämarjanpoiminnan aiesopimusta ja

ovatko kaikki ennakkoselvityksessä kysyttävät seikat tarkoituksenmukaisia ja voiko ennakkoselvitys olla yrityksille hallinnollisesti kevyempi, jotta luonnontuoteala säilyy houkuttelevana vaihtoehtona harjoittaa yritystoimintaa ja työllistää myös tulevaisuudessa?

Helsingissä 1.2.2017

Eero Suutari kok